

VATAN-TÜRSAB TURİZM EKİ AMASYA DOSYASI

TÜRSAB ARGE DEPARTMANI, MAYIS 2008

Mustafa Kemal Atatürk önderliğindeki milli mücadelenin en önemli kararlarının alındığı, "Amasya Genelgesi" ile ulusal egemenliğe dayanan, tam bağımsız Türkiye Cumhuriyeti'nin temellerinin atıldığı Amasya, aynı zamanda tarihi ve doğal zenginlikleriyle son yıllarda turizmde de dikkat çeken illerimizden birisidir.

Yapılan arkeolojik araştırmalara göre 7500 yıllık bir kültür birikimine sahip Amasya ve yöresi, Kalkolitik Çağ, Tunç Çağı, Hitit, Frig, Helenistik, Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı gibi birçok uygarlığa ev sahipliği yapmıştır. Böylesine uzun bir süreçte, geçmişle geleceğe taşıyan bu şehir aynı zamanda, Lokman Hekim, Mihri Hatun, Strabon gibi sayısız ünlüleri yetiştirmiş, sayısız öykülere, şiirlere konu olan Ferhat ile Şirin'in büyük aşklarına şahitlik yapmıştır. Tarihin, bilimin, musikinin, kültür ve sanat değerlerinin aynı potada eridiği bu çok önemli şehir için Fransız araştırmacı G. Perrot'un 1861 yılında "Amasya Anadolu'nun Oxford'udur" diye yazması boşuna değildir.

Tabii tüm bu zengin tarihsel sürecin, ardında görkemli izler bırakması şaşırtıcı olmamalı. İlin ortasından geçen Yeşilirmak'a bakan Osmanlı dönemi sivil mimari örnekleri, şehrin üst yamaçlarındaki Pontus krallarının yeniden doğuş inancı ile dağa yaptırdığı Kral Kaya Mezarları, şehrin savunmaya en uygun yeri olan Harşena Dağı üzerine kurulu Amasya Kalesi ve daha nice eserler, günümüzde geçmişin göz kamaştırıcı tarihine tanıklık ediyor. Bu tarihsel miras, zengin kültürel kaynaklar ve eşsiz doğa Amasyalı'nın turizme açılma çabaları ile birleşince sonucu ortaya mükemmel bir turizm destinasyonu çıkıyor.

Kentin en önemli turizm kaynağı Amasya evleri

Amasya kent dokusunun çeşitli yerlerinde, özellikle de Yeşilirmak sahil şeridinde sıralanan Amasya evleri, görsel bir şölen yaratıyorlar. Çoğunlukla 19. yüzyıla ait olan bu evler, 1992'de Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun kararı ile tescil edilerek koruma altına alınmışlar. Genellikle yan yana, sırt sırta ve bitişik nizam olarak düzenlenmiş olan bu konut mimarisinin güzel örneklerini "Yalıboyu Evleri" olarak bilinen konut dokusu oluşturuyor. Geleneksel Osmanlı evinin bütün özelliklerini bünyesinde taşıyan bu evler Amasya'nın tarihsel kimliğiyle uyum içindeler.

Yeşilirmak'ın kuzey kıyısındaki Haluniye bölümünde (Yalıboyu) yer alan geleneksel ahşap Türk konakları eski yapılarına sadık kalınarak restore edilmiş ve bunlardan bazıları konaklama yeri haline getirilmiş durumda. Bunlar arasında en güzellerinden olan Hazeranlar Konağı 1865 yılında yaptırılmış. 1983 yılında Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nce restorasyonu yapılan konak, günümüzde etnografik eserlerin teşhir edildiği "Müze Ev" olarak hizmet veriyor.

Amasya'nın Kültürel ve Turistik Zenginlikleri

Amasya Müzesi

Müze ilk olarak 1925 yılında II. Beyazıt Külliyesi'nin bir bölümü olan medrese binasında az sayıda arkeolojik eserler ile mumyaların bir araya getirilmesi sonucu Müze deposu olarak kurulmuş. Daha sonra eserlerin çoğalması ve teşhir edilecek yeni mekanlara ihtiyaç duyulması sonucu, 1962 yılında Selçuklu Dönemi Monumental yapılardan olan Gökmedrese'ye nakledilmiş. 22 Mart 1977 yılında ise yeni yapılan

VATAN-TÜRSAB TURİZM EKİ AMASYA DOSYASI

TÜRSAB ARGE DEPARTMANI, MAYIS 2008

---

bugünkü modern binasına taşınarak 14 Haziran 1980 tarihinde ziyarete açılmıştır. Müzede Kalkolitik Çağ'dan itibaren Tunç Çağı, Hitit, Urartu, Frig, İskit, Pers, Helenistik, Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı dönemlerine ait çeşitli eserler bulunuyor. Müze binasının batısında bulunan müze bahçesi içinde ise Hitit, Helenistik, Roma, Bizans, İlhanlı, Selçuklu ve Osmanlı dönemlerine ait taş eserler teşhir ediliyor. Müzede, sekiz adet mumya bulunuyor. Bu 14. yüzyılda yaşayan İlhanlılar'ın Anadolu'daki hakimiyetleri döneminde nazırlık ve emirlik yapmış şahsiyetlere ait olduğu sanılıyor.

Kral Kaya Mezarları

Amasya Kalesi eteklerinde düz bir duvar misali dikine uzanan kalker kayalara oyularak yapılmış olan 5 adet mezar, yapıları ve mevkileri itibariyle oldukça dikkat çekiyor. Çevreleri oyularak ana blok kayadan tamamen ayrılan mezarlar birbirlerine ve kaya bloğuna merdivenlerle bağlanıyorlar. Vadi içerisinde irili ufaklı toplam 18 adet kaya mezarı bulunuyor. Amasya'da doğan ünlü coğrafyacı Strabon'un (M.Ö. 63-M.S. 5) verdiği bilgiye göre kaya mezarları Pontus krallarına ait.

Aynalı Mağara (Kaya Mezarı)

Şehir merkezine 3 km uzaklıkta bulunan mağara, büyük kaya parçası oyularak yapılmış bir kaya mezardır. İşçiliğinin mükemmel olduğu söylenir. Bir efsaneye göre, bir zamanlar Amasya'da görenlerin yıldırım düşmüşçesine kendilerinden geçtiği Güzelce Kız adında bir kral kızı gömülüdür burada. Bu kaya mezarının dışı güneşle birlikte Güzelce Kız'ın yüzü gibi parlamaya başlar. Bu parlaklığından dolayı da, halk arasında kaya mezarın adı " Aynalı Mağara" diye anılır.

Ferhat Su Kanalı

Kentin su ihtiyacını karşılamak için Helenistik dönemde yapılmış olan su kanalı yaklaşık 75 cm genişliğinde 18 km uzunluğundadır. Terazı sistemine göre kanallar oyularak, tünel açılarak bazı yerlerinde duvarlar örülerek inşa edilmiştir. Halk arasındaki yaygın efsaneye göre bu kanallar sevgilisi Şirin'i elde etmek için dağları delen Ferhat tarafından yapılmış.

Amasya (Harşena) Kalesi

Amasya kentinin kuzeyinde, Harşane Dağı üzerinde bulunan Kalenin önemli tepe noktası ve bazı bölümleri sağlam kesme taşlardan, sur duvarları ise molozlardan yapılmış. Sekiz savunma kademesine sahip kale, Erken Tunç Çağı'ndan itibaren diğer uygarlıklar tarafından da kullanılmış.

Arasta (Bedesten)

Gümüşhacıköy'de Köprülü Mehmet Paşa camisi yanındadır. 1669'da Sadrazam Köprülü Mehmet Paşa yaptırmıştır. Üstü açık bir yolun iki yanında uzanan altışar dükkandan oluşmaktadır. Dükkanlar beşik tonozlarla örtülüdür.

Amasya Darüşşifası (Bimarhane)

1308-1309 yılında İlhanlı Hükümdarı Sultan Mehmet Olcayto ve eşi İldus Hatun adına Anber Bin Abdullah Ağa tarafından yaptırıldığı biliniyor. 1873 yılına kadar hekim

VATAN-TÜRSAB TURİZM EKİ AMASYA DOSYASI

TÜRSAB ARGE DEPARTMANI, MAYIS 2008

---

yetiştiren bu medrese, özellikle akıl hastanesi olarak kullanılmış. Bimarhane, 1997 yılından bu yana, Amasya Belediye Konservatuvarı olarak hizmet veriyor.

Büyük Kapı Ağa Medresesi

Sultan II. Beyazıt'ın Kapı Ağası Hüseyin Ağa tarafından 1488 yılında yaptırılmıştır. Ön Asya ve Selçuklu mezar anıtlarında görülen sekizgen plan şeması fonksiyon itibariyle ilk defa bu medresede tatbik edilmiştir. Her kenarda üçer adet yer alan ve tonozlu revakların gerisinde bulunan kubbeli odaların güney kenarında daha büyük ve yüksek bir kümbet ve örtülü mekana yarım kubbelerin bağlanması ile meydana gelen (L) planlı bir dersane yapının esasını teşkil eder.

Sultan Bayezid Camii

Amasya'da 26 yıllık valilik yapan Şehzade Bayezid'in Osmanlı tahtına geçtikten sonra kendi adına yaptırdığı söylenir. 1482 yılında başlanmış, 1485 yılında ise bitirilmiştir. Caminin mimarı Mimar Şemseddin Ahmed'dir. Caminin üzeri iki büyük kubbe ile örtülüdür.

Bayezid Paşa Camii

Kentin kuzeydoğusunda, Kuş Köprüsü yanındadır. Camiyi, 1414 yılında Vezir Bayezid Paşa, Amasya Sancak Beyi iken yaptırmıştır. Cami 1892'de onarılmıştır. Cami kesme taştandır. Ters T planlıdır. Caminin önünde son cemaat yeri olan, bir ortada, ikişer yanlarda olmak üzere beş gözlü bir revak vardır.

Burmali Minare Camisi

Şehrin ve Yeşilirmak'ın güneyinde, Dere Mahallesi'ndedir. Selçuklu emiri Necmeddin Farruh'un 1237-1247 yılları arasında yaptırdığı sanılmaktadır. Caminin sağındaki XVII. yy'dan kalma bir Osmanlı yapıtı olan minaresi burmalıdır. Mihrabı mukarnaslıdır, kenarı yeşil çinilerle kaplıdır.

Gök Medrese Camii

Kentin batısında, Gök Medrese Mahallesi'nde bulunmaktadır. Amasya Valisi Seyfettin Torumtay tarafından 1267 yılında yaptırılmıştır. Cami, türbe ve medrese fonksiyonlu tipik Selçuklu eseridir. Ağa oymacılığın güzel bir örneği olan kapısı şimdi Amasya Müzesi'ndedir. Kümbet üzeri mavi (turkuvaz) çinilerle süslendiği için külliyyeye Gök Medrese adı verilmiştir.

Azeriler Camii

1893 yılında Kafkasya göçmenleri tarafından yaptırılmıştır. Doğu tarafında bir kemerle camiye açılan türbe bulunuyor.

Taşhan

1758 yılında Amasya Mutasarrıfı Rıhtivan Mehmet paşa tarafından , Mimar Mehmet Kalfa'ya yapılmıştır. Bina dikörtgen planlı, iki katlı ve 34 odalıdır. Han, vaktiyle şehrin ticaret hayatında önemli bir rol loynamıştır.

Eski Hamam

VATAN-TÜRSAB TURİZM EKİ AMASYA DOSYASI

TÜRSAB ARGE DEPARTMANI, MAYIS 2008

Merzifon ilçesindedir. Kitabesine göre 1678 yılında yaptırılmıştır. Uzunca bir dikdörtgen soyunmalık, bunun arkasında yer alan sekizgen planlı sıcaklık ve onun dört kenarındaki eyvan biçimli nişler ve köşe hücrelerinden meydana gelmektedir.

Köprüler

Amasya'nın yerleşime açıldığı yıllardan itibaren, Yeşilirmak'ın üzerinde kurulan ve günümüze kadar gelebilen köprülerden bazıları şunlar: Alçak Köprü, çağlayan Köprü ve İstasyon Köprü. Bunlardan Alçak Köprü, Roma dönemi eserlerdendir.

Terziköy Kaplıcası

Amasya-Zile yolu yakınında, Amasya il merkezinin güneydoğusunda bulunan kaplıcanın suyundaki bileşimin Bursa kaplıcalarınıninkine benzediği söyleniyor. 37 derece sıcaklığa sahip termal suyun mide asidini azaltıcı, safra akımını artırıcı, idrar söktürücü, kolesterol ve yağ asitleri seviyesini düşürücü, romatizmal, felçler, mide, bağırsak, sinir sistemi, safra kesesi, böbrek, kadın hastalıklarına iyi gelen etkileri olduğu söylenmektedir kaplıca merkezinde, tüm odalarında termal su bulunan 75 yataklı otel, 45 yataklı motel, gazino, lokanta, yüzme havuzları, özel kabinler, alışveriş merkezi ve özel pansiyonlar hizmet veriyor.

Gözlek Kaplıcası

Amasya-Göynücek karayolunun 22'nci kilometresinde bulunan 2 yıldızlı termal tesisin su sıcaklığı 39.5 C°' dir. Tesis bünyesinde kafeterya, lokanta kapalı yüzme havuzu, özel kabinler, Türk hamamı, kür banyoları ile 17 oda - 34 yataklı otel, 4 adet apart (toplam 42 yatak) ve piknik alanı buluyor.

Hamamözü (Arkut Bey) Kaplıcası

İl merkezine 93 km. uzaklıkta Hamamözü ilçesinde bulunuyor. Yeni termal tesisler tamamlanmış durumda. Özel pansiyonlarda da konaklama yapılabiliyor.

Borabay Gölü

Amasya-Taşova karayolunun 44. kilometresindedir. Ormanlık alan içerisinde her biri 3 yataklı 9 adet bungalov evler ve gazinosu bulunuyor. Gölün kuzeyinde 9 hektarlık alan, orman içi dinlenme yeri olarak ayrılmış durumda. Kamp yapma, piknik alanları, doğa yürüyüşü ve dinlenme olanakları bulunuyor.

Amasya Misket Elması

Amasya denilince akla gelen ilk şeylerden biri "Amasya Misket Elması"dır. Amasya adıyla bütünleşen misketin, özelliğini Amasya'nın coğrafi yapısından aldığı söylenir. Misket elmasının en büyük özelliği, iki yılda bir meyve vermesi. İnce kabuklu ve hoş kokulu olan misket elması, aynı zamanda uzun süre saklanmaya elverişlidir. Amasya elmasının iki türü vardır. Daha küçük ve tatlı olanına "Misket Elması", daha iri ve aşılı olanına ise "Kabak Elması" adı verilir.

Amasya'nın Konaklama Kapasitesi

VATAN-TÜRSAB TURİZM EKİ AMASYA DOSYASI

TÜRSAB ARGE DEPARTMANI, MAYIS 2008

Amasya'da 566 yatak kapasitesine sahip 13 adet bakanlık belgeli tesis bulunuyor. Belediye belgeli tesislerle birlikte yatak sayısı yaklaşık bin 1671 civarında. Bakanlık belgeli tesislerin 2 tanesi 3 yıldıza sahipken, üç tanesi 2, bir tanesi ise bir yıldız sahip, 7 tanesi ise özel belgeli pansiyon ve oteller. 2007 yılında Amasya'nın turizm ve belediye belgeli konaklama tesislerinde 6.826 bini yabancı olmak üzere yaklaşık 131.115 bin kişi konaklama gerçekleştirmiş. İlde ortalama kalış süresi yaklaşık 1.5 gün civarında.

Amasya Turizmi “Marka Turizm Projesi” ile Canlanacak

Amasya, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından başlatılan 14 kentin markalaştırılması projesinde yer alan illerden biri. Belirlenen illerde turizmin canlandırılması için Paris, Londra, Monreal ve Prag gibi şehirlerin örnek alınacağı belirtiliyor.

Bu proje çerçevesinde illerde yapılacak çalışmalar ise şöyle özetleniyor:

- Her yıl Bakanlık tarafından belirtilen öncelikli şehirlerden biri "kültür turizmi kenti" olarak ilan edilecek.
- Şehre yön levhaları ve bilgilendirme tabelaları konulacak.
- Yöresel etkinlikler uluslararası standartlara uygun biçimde geliştirilecek.
- Kültürel ve sanatsal gösterilerin sergileneceği anfi tiyatrolar yapılması sağlanacak.
- Yerel halk soyut ve somut kültürel mirasın değeri ve korunması konusunda bilinçlendirilecek.
- Tarihi, kültürel ve mimari özelliği olan yapıların ve ören yerlerinin restorasyonu, yapılacak.
- Yerel idare ve ilgili kuruluşlar ile işbirliği yapılarak altyapı ve üstyapı eksiklikleri tamamlanacak.
- Anıt, kale, su kemeri, sur, han, kervansaray gibi tarihi yapıların ışıklandırma ve çevre düzenlemeleri yapılacak. >>